

HORIJIY TILLARNI BILISH KELAJAKKA YO'L

¹Nosirova Dilmuza Nabiyevna

¹Andijon viloyati Yuridik texnikumi
ingliz tili fani o'qituvchisi 3 chi darajali yurist,

²Nasirdinov Shukurullo Mirzajon o'g'li

²Andijon viloyati Yuridik texnikumi
2-bosqich, sud huquqiy faoliyati 115 guruh.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.7329391>

ARTICLE INFO

Received: 07th November 2022

Accepted: 15th November 2022

Online: 17th November 2022

KEY WORDS

Horijiy tillar, zamonaviy texnika, til mutaxassisi, zamon talabi.

ABSTRACT

Ushbu maqolada horijiy tillarni bilish insonning kelajak hayoti uchun ahamiyatli ekanligi muhokama qilinadi. Bugungi kunda har bir inson uchun xorijiy tillarni bilish juda muhimdir. Dunyo tobora globallashtirib borayotgani va ikki tili bilish, shunchaki qizqish emas, balki zamon talabi bo'lib bormoqda. Horijiy tillarni o'rganish, boshqalar bilan qanday qilib chinakam muloqot qilish va ular bilan bog'lanishni o'rganishga qaratilgan hayotiy ko'nikma.

Bugungi kunda horijiy tillarini bilish zamon bilan hamnafas bo'lgan inson hayotidagi muhim lahzadir. Chet tillarini biladigan odam boshqa mamlakatlar madaniyati va an'analarini o'rganish uchun ko'proq imkoniyatlarga ega, uning tafakkuri, tasavvuri va xotirasi ancha rivojlangan. Horijiy tilni bilish jamiyat hayotining ko'plab sohalarida samarali muloqot qilish imkonini beradi. Bu davlat darajasidagi o'zaro, ilmiy, madaniy va boshqalarni o'z ichiga oladi. Xozirgi kunda chet tilini bilish kasbiy kompetentsiyaning zaruriy shartlaridan biri bo'lib, mutaxassisga mehnat bozorida ustunlik beradi [2].

Zamonaviy O'zbekiston dunyoqarashi, dunyoqarashi va dunyoqarashi jadal o'zgarib boruvchi bosqichga kirdi. Ilmiy-texnika taraqqiyotining faol rivojlanishi bilan vaqtinchalik va fazoviy chegaralar o'chiriladi, bu esa dunyoning turli burchaklarida yashovchi odamlar bilan muloqot qilish imkonini beradi. Davlatlar o'rtasidagi chegaralar asta-sekin yo'qoladi,

buning natijasida dunyo fazosi bir butun organizmga aylanadi. Globallashtirish davri kelmoqda. Shu nuqtai nazardan, jamiyatning hozirgi holati, yaqin kelajakni hisobga olmaganda, jahon til makoniga yo'naltirish zaruriyatini taqozo etmoqda, ayniqsa, dunyo bilim iqtisodiyoti va umrboqiy ta'lim davri yoqasida turibdi. Hozirgi jahon hamjamiyatida ijodiy fikrlash, tahlil qilish, atrofdagi odamlarni tushunish qobiliyatiga ega professional kadrlarga ehtiyoj ortib bormoqda. Yuqorida ta'kidlanganidek, chet tili sanab o'tilgan sifatlarni shakllantirishning o'ziga xos vositasidir [3].

O'zbekistonda "temir parda" yo'qolganidan so'ng, yoshlar xorijiy oliy o'quv yurtlarida ta'lim olish, Buyuk Britaniya, Fransiya, Germaniya, Shveytsariya, xorijiy maktab, kollejlarda ta'lim olish uchun ajoyib imkoniyatga ega bo'ldi. Ispaniya va boshqa Evropa mamlakatlari, Kanada va AQSh. Bu mamlakatlar ta'lim muassasalarining diplomlari butun jahon hamjamiyatida

e'tirof etilgan bo'lib, ularning universitetlari jahon ta'lim reytingida yetakchi o'rinlarni egallab turibdi [5].

Xalqaro ishbilarmonlik aloqalarini shakllantirish, jahon innovatsion va texnologik cho'qqilarini zabt etish, xorijiy mutaxassislar bilan kasbiy aloqalarni mustahkamlash jarayonida korxonalar va tashkilotlarning chet tillarini biladigan mutaxassislariga ehtiyoji tobora ortib bormoqda. Talab ortib borayotgani natijasida chet tillarini o'rgatuvchi xizmat ko'rsatuvchi turli til kurslari, til markazlari, lingafon studiyalari va boshqa ta'lim muassasalari ochilmoqda.

XXI asr O'zbekistonga ijtimoiy tizimning barcha sohalariga ta'sir ko'rsatuvchi tub o'zgarishlarni olib keldi, bu siyosiy, ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy darajalarga ta'sir qilmay qolishi mumkin emas edi. Ma'muriy-ma'muriy iqtisodiy tizim bozor munosabatlariga almashtirildi, bu esa, o'z navbatida, fuqarolarning ijtimoiy ongida o'zgarishlarga olib keldi. Zamonaviy yoshlar o'z kelajagi va mamlakatining kelajagi uchun har birining mustaqilligini va shaxsiy javobgarligini his qildilar. Erkinlik bilan birga, faqat o'z kuchiga tayanib, tashabbus ko'rsatish, bilim va to'plangan tajribadan foydalanish, qabul qilingan qarorlar uchun o'z oldiga mas'ul bo'lish, belgilangan maqsadlarga erishish zarurligini anglash keldi. Bu omillar zamonaviy rusning yuqori professionallik darajasiga ega ekanligini anglatadi [4].

Globallashuv dialektikasi aralash jahon madaniyatining shakllanishini, davlat asoslarining o'zaro bog'lanishini va xalqlar o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni kuchaytirishni nazarda tutadi. Telekommunikatsiya sohasidagi ajoyib yutuqlar, kompyuter texnologiyalaridagi ulkan yutuqlar va Internet kabi ijtimoiy

tarmoqlarning paydo bo'lishi globallashuv jarayonining kuchli katalizatoridir. Natijada davlatlarning bir-biridan o'zaro bog'liqligi kuchaymoqda. Milliy madaniyatlar o'zaro kirib boradi va ko'pincha birlashadi, bo'linmas integratsiya tuzilmalarini tashkil qiladi. Bu sayyoramizni qamrab olgan aloqa va transport tarmoqlarining shakllanishiga, kapital oqimiga, migratsiyaning kuchayishiga olib keladi. Globallashuv kapital oqimi, texnologik taraqqiyot, ma'naviy yutuq, yangi bilimlarni egallash va malakali xizmatlar ko'rsatish yo'lida duch keladigan to'siqlarning yo'qolishiga yordam beradi [3].

Bir qarashda, globallashuv faqat AQSh, Kanada va Yevropa Ittifoqi davlatlari kabi yuqori darajada rivojlangan davlatlarga ta'sir qilgandek tuyulishi mumkin, shuning uchun ham yetakchi jahon davlatlarining tili bo'lgan ingliz tilini yuqori sifatli bilimga ega bo'lish juda qiyin. ijtimoiy munosabatlar va shaxsiy munosabatlarning dinamik rivojlanishining ajralmas sharti. Aslida, amaliyot shuni ko'rsatadiki, biroz boshqacha manzara paydo bo'ladi.

Har qanday davlatning, jumladan, O'zbekistonning ham ravnaqi va mustaqilligining asosiy sharti jahon makoniga qo'shilishdir. O'zbekiston asta-sekin, lekin qat'iylik bilan o'z yo'lidan bormoqda. Transformatsiyalar barcha yo'nalishlarda sodir bo'ladi [1].

O'quv jarayoni ona tilida olib borilayotganligi va keyingi mehnat faoliyati ish beruvchi davlatning davlat tilini yaxshi, sifatli bilishni nazarda tutganligi sababli, nafaqat ingliz tilini, balki chet tilini ham o'rganishga bo'lgan ehtiyoj keskin ortadi.

Yana bir muhim shartni aytib o'tish kerak. Zamonaviy jamiyatning tez va har tomonlama evolyutsiyasi tufayli munosib

ish uchun nomzod endi universitetda olgan etarli kasbiy vakolatlar arsenalidan qoniqmaydi. O'z sohasida professional bo'lib qolishi va yanada rivojlanishi uchun u doimiy ravishda o'z malakasini oshirishi kerak. Shunday qilib, ta'lim jarayoni uning hayoti davomida davom etadi va takomillashadi. Inson hayotining turli sohalaridagi malakali bilimlarni, xoh ilmiy nazariyalar, xoh texnik ixtirolar, xoh biznes ma'lumotlari bo'ladimi, ko'p hollarda faqat xorijiy manbalardan olish mumkin. Bundan kelib chiqadiki, kasbiy daraja to'g'ridan-to'g'ri zamonaviy ma'lumotlarga ega bo'lishga va o'z navbatida chet tillarini bilish darajasiga bog'liq.

Turli mamlakatlar olimlarining birgalikdagi sa'y-harakatlari bilan tobora ko'proq tadqiqotlar olib borilmoqda. Ilmiy kashfiyot jahon ilmiy hamjamiyati tomonidan e'tiborga olinishi uchun u xalqaro kongress yoki konferentsiyada e'lon qilinishi, maqola chet el, odatda ingliz tilidagi jurnalda chop etilishi kerak. O'zbekistonda ilm-fanini rivojlantirish, uning yutuqlarini e'tirof etish, o'zbek talabalar, aspirantlar va olimlarning qo'shma loyihalar va tadbirlarda ishtirok etishi uchun katta muammo - bu chet tillarini etarli darajada bilmaslikdir [5].

Korxonalar va tashkilotlar mutaxassislarining xorijiy tillarni bilishi mamlakatning muvaffaqiyatli siyosiy va iqtisodiy yuksalishiga, demakki, uning iqtisodiyoti va jamiyatining rivojlanishiga xizmat qiladi. Chet tilini yoki yaxshiroq tillarni bilish vatandoshlar uchun madaniy boyitish, jahon mehnat bozorida martaba intilishlarini amalga oshirish imkoniyatini beradi.

Turli kasb egalari tomonidan tashqi iqtisodiy aloqalarni rivojlantirish muammolarini hal qilishda muhim omil bu

amaliy faoliyatda muloqot muammolarini hal qilish uchun chet tillaridan foydalanish qobiliyatidir. Til chet ellik hamkasblar bilan mustahkam biznes aloqalarini o'rnatishga yordam beradi. Ishbilarmonlik aloqalarini o'rnatishda tilni o'rgatish ham, rus mutaxassislari ishlashi kerak bo'lgan mamlakatlarning mintaqaviy va lingvistik voqeliklarini bilish muhim rol o'ynaydi. Xorijiy mamlakatlarning savdo kompaniyalari va ishbilarmon doiralari vakillari bilan savdo aloqalari jadal rivojlanayotgan davrda chet tillarini ishbilarmonlik aloqalari sohasida amaliy foydalanishga e'tibor qaratgan holda o'rganish zaruriyati ayniqsa keskin sezilmoqda [4].

Xalqaro hamkorlikni amalga oshirishning eng muhim omillaridan biri ta'lim omilidir, chunki insoniyat axborotlashtirish davriga qadam qo'ydi va bu sharoitda bilimning rolini ortiqcha baholab bo'lmaydi.

O'zbekistonda ta'limni unifikatsiyalash va standartlashtirish sohasida faol ish olib borilmoqda. Yana bir misol, Evropada qo'llaniladigan chet tilini bilish darajalari tizimi bo'lgan tillar bo'yicha Common European Framework of Reference (CEFR) asosidagi chet tili darsliklari reytingi. Endi u rus tilini bilish darajasini baholash tizimini yaratishda ham qo'llaniladi. Bu ham global integratsiya va hamkorlik sari qadamdir [1].

Shunday qilib, hozirda til jamiyat hayotining barcha sohalarining dvigateli va tarkibiy qismi hisoblanadi, degan xulosaga kelish mumkin. Til millatlararo hamkorlikni amalga oshirishning muhim omili bo'lib, kommunikativ yo'nalishni hal qilishda katta rol o'ynaydi. Xalqaro hamkorlikni amalga oshirishning muhim omillaridan biri ta'lim omilidir. Chet tillarni bilish mamlakatning muvaffaqiyatli siyosiy

va iqtisodiy o'sishiga yordam beradi. Til kompetensiyalari aralash jahon madaniyatini shakllantirishda, davlat asoslarini o'zaro bog'lashda va xalqlar o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni kuchaytirishda katta ahamiyatga ega bo'lib, bu o'z navbatida globallashuv jarayoni dinamikasiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Til ijodiy fikrlash, atrofdagi vaziyatni tahlil qilish va tushunish qobiliyatini

rivojlantiradi. Chet tili yosh kadrlarga jahon mehnat bozorida raqobatlashish va raqobatlashish imkonini beradi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsam, ingliz tilini bilish har bir soha vakili uchun yangi imkoniyatlar kalitidir. Siz sohangizni yaxshi bilsangiz bitta eshik, ingliz tilini ham bilsangiz yana bir eshik ochiladi. Aynan, til bilish butun dunyo uchun eshik ocha oladi.

References:

1. Ahmadova U. X. Xorijiy tillarni o'rganish nega muhim?// Science and Education, vol. 2, no. 1, 2021, pp. 257-259.
2. Расулова М.Н. Обучение иностранному языку как объекту социального взаимодействия // TerraCultura - 2021: сб. ст. XII межвуз. науч. конф. по проблемам культуры, литературы, лингвистики, журналистики «Национальная духовная культура в современном мире: проблемы и перспективы развития». Курск: ООО «Учитель», 2021.
3. Гальченко С.И. (2019). Роль иностранного языка в развитии международных отношений. Ученые записки. Электронный научный журнал Курского государственного университета, (4 (52)), 119-122.
4. Rafiqova Mamlakat Siddiqovna, Abduraxmanova Muxtasarxon Fazlitdin Qizi, & Hakimova Maftuna Yoqubjon Qizi (2020). Chet tillarini mukammal o'zlashtirishning natijaviyligi. Science and Education, 1 (3), 441-444.
5. Malika Xayrullayeva (2021). Nega o'zbek yoshlari nemis tilini o'rganishlari kerak?// Science and Education, 2 (1), 275-277.